

-vervolg van blad 1890x2

De in de gemeente aanwezige heidegronden, begroot op 3000 H.A., worden gaandeweg, hetzij tot bosch, hetzij tot bouwland in cultuur gebracht.

De gedrukte toestand echter, waarin de laatste tijden het landbouwbedrijf verkeert, werkt daarop belemmerend; de ontginning heeft dan ook alleen plaats door de grootste grondeigenaren, en wel in hoofdzaak voor boschbouw.

De verhouding tusschen bouw- en groenland is in deze gemeente vrij gunstig en regelt zich naar gelang van de vooruitzichten op te behalen voordeel.

In de laatste jaren heeft vooral de teelt van aardappelen voor de levering aan fabrieken voordeel opgeleverd, zoodat toen aanmerkelijke stukken grond, als groenland liggende, in bouwland zijn omgezet.

Worden de voordeelen van het verbouwen van aardappelen minder en belooft de veehouderij grootere winsten, dan wordt wat als bouwland is gebruikt, in weide- of hooiland veranderd. De toestand van den bodem in het grootste gedeelte der gemeente leent zich daartoe makkelijk.

Over het geheel is de ligging van den grond voor het bedrijf gunstig.

De waterschapslasten worden naargelang (opschooning der schouwbare objecten, het leggen van nieuwe pompen, herstelling der buitenkaden) de kosten omgeslagen, waardoor het jaarlijks te betalen bedrag wel enigszins varieert; de jaarlijksche omslag voor het dekken der kosten blijft echter vrij gering en bedraagt gemiddeld 40-45 cent per H.A.

De hoofdwaterleiding, de Drentsche Hoofdvaart, Rijks eigendom, is en zeer voldoende toestand. Daar er uitstekend toezicht bestaat op de afstrooming van het water kan het binnenwater geregeld wegvloeien. In 1888 was de toestand tengevolge van menigvuldige regens abnormaal.

De toestand van het drinkwater is, zoowel met het oog op het gebruik daarvan voor het vee als bij de zuivelbereiding, niet bepaald ongunstig.

Omtrent de vraag *hoe het bezit is verdeeld* wordt het volgende opgemerkt:

De eigenaren van gronden wonen hoofdzakelijk in de gemeente. Een deel daarvan behoort aan uitwonende grondeigenaren. De inwonende landheeren hebben meestal een deel hunner bezittingen zelf in gebruik, terwijl het andere, tegen overeen te komen voorwaarden, wordt verhuurd.

Ook de uitwonende eigenaren verhuren hunne goederen, of dragen de exploitatie en administratie daarvan aan zetboeren op.

Op ééne enkele uitzondering na, is het grondbezit in één hand niet bijzonder groot. Eén enkele landheer bezit 321.68.09 H.A.

De invloed, die door uitgebreid grondbezit op den stand der arbeiders wordt uitgeoefend, is schadelijk, omdat dit leidt tot verpachting der gronden, waarvan het resultaat is, dat bij veel navraag naar landerijen hooge pachtsommen worden geboden, die (mogen de uitkomsten voor de eigenaren ook zeer bevredigend zijn) den pachter noodzaken zijne uitgaven zooveel mogelijk in te krimpen, wat natuurlijk een grooten invloed uitoefent op den stand en op het aantal daguren.

De grootte der boerderijen is zeer verschillend.

De arbeiders, die geen paarden houden, hebben in den regel niet meer dan 2 of 3 H.A.; de kleine boeren van 5 tot 10 H.A. en de groote boeren van 15 tot 25 H.A.

Ofschoon het aantal pachters in de gemeente vrij talrijk is, zijn er toch ook betrekkelijk veel kleine eigenaren aanwezig zooals uit onderstaande opgaaf kan blijken.

Van de 754 inwoners, die tot de eigenlijke landbouwers kunnen gerekend worden te behooren, waren: eigenaren 143, pachters 457 en beide 154.

Gemeentebezit, (wat trouwens op de ontwikkeling van den landbouw in den regel belemmerend werkt), bestaat hier niet.

Tienden worden hier niet geheven. Eenige landerijen zijn echter met grondpacht bezwaard, die om hare soliditeit bij verkoop voor hooge prijzen worden aangekocht en bijgevolg in den regel overgaan in handen der meest gefortuneerde inwoners.

De landbouwer, die voor den aankoop der grondpacht welke op zijn goederen rust, de noodige koopkracht mist, is veelal niet in de gelegenheid dit bezwaar af te koopen.

In dit geval is de landbouwer alleen beklemd meier en worden hem niet zelden door den eigenaar nog moeielijkheden in den weg gelegd.

-vervolg op blad 1890y